

Komunismus a spravedlnost / Vlastnění a vlastnictví

V myšlence komunismu je cosi hluboce pravdivého (přičemž teď vůbec nemám na mysli pravdivost jako shodu myšlení se skutečností), co koresponduje s něčím hlubokým, co nějak všichni víme, pokud samy sebe neohlušujeme různými frázemi a výmluvami: každý člověk přichází na svět stejně „chudý“ jako každý jiný, bez oděvu, bez přístřeší, bez zásoby jídla a pití, bez prostředků, za něž by si mohl něco koupit. A pokud se v životě domůže nějakým způsobem toho, aby něco mohl považovat za své, nebude si to moci s sebou odnést, až bude umírat. Osobní i historická zkušenost, nezkorumpovaná falešnými ideologiemi, však svědčí o tom, že člověk má jen velmi omezené možnosti ve svém životě nějak nápadně zbohatnout, a že pokud se mu to opravdu podaří, bude velmi těžké obhájit legitimitu prostředků, kterých přitom použil. Ve vlastnictví a vlastnění je vždy něco divného, podezřelého, nečistého; kdyby tomu tak nebylo, bylo by nepředstavitelné to, co čteme ve Skutcích apoštolských nebo v záznamech o různých sektách a náboženských hnutích (včetně husitského). Jen velmi primitivně (anebo nečistě) myslící člověk se může spokojit tím, že šlo o lidi svedené anebo posedlé absurdní myšlenkou. Vždycky, když společenské rozpory hrozily, že se společnost rozpadne a zhroutlí, bylo zapotřebí jistých státnických opatření, jimiž se obrovským nespravedlnostem a nejkrutějšímu bezpráví učinila přítrž a kterými se alespoň částečně napravit neudržitelný stav. Když se nic podobného nestalo a nebyla naděje, že by se společenský reformátor objevil, zbývalo jediné: utéci. Utíkali otroci – a byl chytáni; utíkali ti nejchudší, kteří otročit nechtěli – a většinou to nepřežili (o výjimkách se zachovala paměť, o těch zahynulých se moc nemluví ani nepsalo. „Otcové poutníci“ odešli přes moře, aby osídlili nový kontinent (spolu se „zločinci“, kteří tam však byli vyvezeni proti své vůli) a připomněli tak exodus z Egypta pod Mojžíšovým vedením. Dnes nemají lidé v třetím světě žádnou svou perspektivu, jak se vystěhovat z této planety. Není to obrovská živná masa pro myšlenku, která ukazuje na neudržitelnost statu quo a zároveň slibuje řešení? A to v duchu spravedlnosti, o které každý člověk má nějakou představu, byť někdy vadnou?

(Písek, 030828-1.)